

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

_____ декана факультету ветеринарної медицини
Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ

« ____ » _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії
та міжнародної комунікації,
протокол № 13 від 16 травня 2024 р.

Завідувач кафедри
Валентина КУЛЬТЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»

Наталія ГРУЩАНСЬКА

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛАТИНСЬКА МОВА (ТЕРМІНОЛОГІЯ)»**

Галузь знань – 21 «Ветеринарія»

Спеціальність – 211 «Ветеринарна медицина»

Освітня програма – «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробник: доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації
канд. пед. наук, доцент Олена БАЛАЛАЄВА

Опис навчальної дисципліни «Латинська мова (термінологія)»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	211 – Ветеринарна медицина	
Освітня програма	Ветеринарна медицина	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	I	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	-	-
Практичні, семінарські заняття	60 год.	-
Лабораторні заняття		-
Самостійна робота	60 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни – ознайомити здобувачів вищої освіти з основами латинської мови, допомогти набути практичних умінь та навичок використання фахової латиномовної термінології у навчальній, науковій та професійній діяльності, навчити їх термінологічної латини, яка функціонує у ветеринарній медицині та суміжних з нею біологічних науках та хімії. Термінологічна латина є необхідною для підготовки фахівців, здатних динамічно поєднувати знання, уміння, комунікативні навички з автономною діяльністю під час вирішення завдань та проблемних питань у галузі ветеринарної медицини. Латина є базисом термінології в анатомії тварин, гістології та фізіології, фармакології, мікробіології та вірусології, біології та генетиці, та інших дисциплінах.

Завдання: Основне завдання полягає у формуванні професійно-термінологічної компетентності здобувачів вищої освіти, сфокусованої на вивченні латинської ветеринарної терміносистеми в таких її субтерміносистемах: анатомічна, фізіологічна, фармакологічна. Навчання термінологічної латини означає також створення передумов для усвідомленого засвоєння термінованих частин мови греко-латинського походження, що увійшли у відповідну субмову ветеринарної медицини. Закладаючи основи для подальшого самостійного оволодіння здобувачами професійної термінології, курс виконує водночас і важливі загальноосвітні та виховні завдання: розширення лінгвістичного світогляду здобувачів вищої освіти, підвищення рівня їх мовної культури шляхом удосконалення навичок нормативного вживання інтернаціоналізмів греко-латинського походження. Виховне та загальноосвітнє значення також має знайомство здобувачів вищої освіти з історією виникнення латинської мови, її значенням у розвитку європейської культури та науки, вивчення афоризмів, крилатих висловів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- правила нормативного читання латинських слів;
- граматичні правила, що лежать в основі будови латинських термінів;
- 500 лексичних та словотвірних одиниць латинського та грецького походження (частин тіла та органів, захворювань, лікарських форм та засобів), а також найуживаніші прикметники, дієприкметники, числівники, дієслова;
- правила та основні моделі утворення латинських анатомічних, фармацевтичних, клінічних термінів;
- правила оформлення латинської частини рецепта;
- 100 латинських сентенцій та студентський гімн «Gaudeamus»;

вміти:

- правильно читати і писати латинські медичні терміни;
- користуючись знаннями з граматики латинської мови, визначати структуру та розкривати значення незнайомого багатокомпонентного анатоמו-гістологічного терміна;
- за допомогою словника перекладати латиною атрибутивні сполучення, дотримуючись правил узгодження означення з означуваним словом;
- аналізувати складні ветеринарні терміни, вказуючи їх складові частини та значення цих частин;
- правильно писати терміни та діагнози латинською мовою;
- грамотно виписувати латинську частину рецепта;

бути поінформованим про походження та історію розвитку латинської мови, її роль у формуванні національних європейських мов, внесок класичних мов у формування міжнародної наукової термінології, історію медичної та ветеринарної термінології.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні компетентності:

СК 2. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

СК 3. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

Програмні результати:

ПР 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПР 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

**2. Програма та структура навчальної дисципліни
для повного терміну денної форми здобуття вищої освіти (6 років)**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
. Змістовий модуль 1. Фонетика. Морфологія. Анатомічна термінологія.														
Тема 1. Фонетична система латинської мови.	1	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Частини мови. Іменник.		8		4			4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. I відміна іменників.	2	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 4. II відміна іменників.		4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Прикметник.	3	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Структура анатомічного терміна.		4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Теперішній час дійсного способу	4	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 8. III відміна іменників:		8		4			4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Прикметники III відміни.	5	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 10. IV і V відміна іменників.		4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Відмінювання грецьких іменників.	6	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 12 Gaudeamus. к/р.	7	8		4			4	-	-	-	-	-	-	-
Разом за I модуль		60		30			30	-	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Морфологія. Клінічна, хімічна, фармацевтична термінологія.														
Тема 13. Ступені порівняння прикметників	8	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Клінічна термінологія.		4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Дієприкметники.	9	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 16. Займенники.		4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 17. Умовний спосіб.	10	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Хімічна номенклатура.		4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 19. Числівник.	11	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 20. Структура рецепта.		8		4			4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 21. Латинська частина рецепта.	12	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 22. Рецептурні скорочення.	13	4		2			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 23. Лікарські форми.	14	8		4			4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 24. Фразеологічний мінімум:	15	8		4			4	-	-	-	-	-	-	-
Разом за II модуль		60		30			30	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин		120		60			60	-	-	-	-	-	-	-

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фонетична система латинської мови.	2
2.	Частини мови. Іменник.	4
3.	I відміна іменників.	2
4.	II відміна іменників.	2
5.	Прикметник.	2
6.	Структура анатомічного терміна.	2
7.	Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів.	2
8.	III відміна іменників:	4
9.	Прикметники III відміни.	2
10.	IV і V відміна іменників.	2
11.	Відмінювання грецьких іменників.	2
12.	Gaudeamus.	4
13.	Ступені порівняння прикметників	2
14.	Клінічна термінологія.	2
15.	Дієприкметники.	2
16.	Займенники.	2
17.	Умовний спосіб.	2
18.	Хімічна номенклатура.	2
19.	Числівник.	2
20.	Структура рецепта.	4
21.	Латинська частина рецепта.	2
22.	Рецептурні скорочення.	2
23.	Лікарські форми.	4
24.	Фразеологічний мінімум	4
	Разом	60

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток латинської мови та ветеринарно-медичної термінології.	2
2.	Самостійні частини мови. Категорії іменника.	4
3.	Іменники I відміни у ветеринарній термінології.	2
4.	Іменники II відміни у ветеринарній термінології.	2
5.	Узгодження прикметників з іменниками.	2
6.	Багатокомпонентні анатомічні терміни.	2
7.	Особливості дієвідмінювання у теперішньому часі.	2
8.	Іменники III відміни у ветеринарній термінології.	4
9.	Особливості відмінювання прикметників III відміни.	2
10.	Іменники IV і V відміни у ветеринарній термінології.	2
11.	Грецькі дублети.	2
12.	Gaudeamus.	4
13.	Суплетивні ступені порівняння прикметників	2
14.	Терміноелементи в клінічній термінології.	2
15.	Особливості творення дієприкметників.	2
16.	Займенники у рецептурі.	2
17.	Вживання умовного способу в рецептурі.	2
18.	Творення латинських назв кислот і солей.	2

19.	Вживання числівників у ветеринарній термінології.	2
20.	Види рецептів.	4
21.	Правила оформлення латинської частини рецепта.	2
22.	Додаткові надписи у рецепті.	2
23.	Латинські назви твердих, рідких, м'яких лікарських форм.	4
24.	Фразеологічний мінімум.	4
	Разом	60

5. Засоби діагностики результатів навчання

- модульні тести;
- тестування за поточними темами практичних занять.

6. Методи навчання:

- словесний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування, робота зі словниками);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- модульне тестування;
- усне та письмове опитування;

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс дисципліни «Латинська мова (термінологія)» (на навчальному порталі НУБіП України eLearn: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=887>).
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова (термінологія)» для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Вакулик І.І., Балалаєва О.Ю. Елементарний курс латинської мови та основи ветеринарно-медичної термінології: навч. посіб, вид. 2-ге. Київ: ВПЦ НУБіП, 2018. 669 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології : підручник / за ред. Л. Ю. Смольської. 4-те видання. Київ : Медицина, 2019. 472 с.
3. Паласюк Г. Б., Саварин Т.В., Федчишин Н.О. Латинська мова та медична термінологія : підручник. Тернопіль : ТНМУ, 2021. 547 с.

Допоміжні

1. Гриценко С.П., Гриценко Т.Б., Вакулик І.І., Балалаєва О.Ю.. *Lingua Latina veterinaria*: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 540 с.
2. Савенкова О.О. *Lingua Latina*: навч. посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина». Київ: Ліра-К, 2016. 212 с.
3. Беляєва О. М., Сологор І.М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: навч. посіб. Київ: Медицина, 2011. 256 с.
4. Grytsenko S.P., Grytsenko T.B., Vakulyk I.I., Balalayeva O.Y. *Latin language for veterinary students*. K.: The Centre of educational literature, 2007. 544 p.
5. Шевченко Є. М. Латинська мова і основи медичної термінології: навч. посіб. Київ : Медицина, 2011. 238 с.
6. Нетлюх М.Л. Українсько-латинський анатомічний словник: Посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Львів: Стрім, 2000. 216 с.

Інформаційні ресурси

1. Латинська мова та медична термінологія. URL: <http://www.pinax.com.ua/latin-language-and-medical-terminology/>
2. Pinax. Сайт для вивчення класичних мов. URL: <http://www.pinax.com.ua/>
3. Latinitium: Tools for learning Latin. URL: <https://latinitium.com/resources-for-learning-latin/tools/>
4. Latin Resources. URL: <https://www.clrconline.com/latin-resources/>